

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecezane, Sibiin, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiin, în 29 Octomvre

Aveam de gând a trece cu o vârietate după un diariu din Viena preste afacerea Szapary. Cestiunea ni se înfățișă până eri alaltăeri într'un chip mai inocent. Diarele mai din urmă din Budapesta ni o înfățișază acum într'o dimensiune încât nu mai poate fi vorba de a o termina în două trei cuvinte.

După o interpelațiune în ședința din 7 a l. c. st. n. Dionisiu Pázmándy interpelează pe ministrul Szapary dacă a vëndut el și rudeni de a le lui obligațiuni urbariale în luna lui Octomvre, ministrul răspunde, că n'a sevrșit nici o faptă, prin care s'ar puté dovedí că el a vătémât datorințele sale ca funcționariu al statului și că e gata a răspunde de toate câte s'a publicat despre persoana densusului.

Interpelantul nu s'a mulțamit cu răspunsul ministrului, dar cu toate aceste dice, că dacă maioritarea ia răspunsul spre sciință il ia și densusul De altă parte în „Magyarország“ același Pázmándy dă o declarațiune, în care spune că dl conte Szapary în 22 Octomvre a vëndut la firma „Wai-tzenkorn și fii“ în strada Dorotea, 11,600 fl. obligațiuni urbariale temeșiane cu curs de 88.35 schimbând cu aceea ocașiune și cupoanele din cadentă; că la banca de escompturi încă a vëndut hârtii de felul acesta, dar declaratorului n'a putut încă căpăta informațiuni mai positive, după ce dl conte Szapary a rugat pe respectivul director să păstreze tăcere asupra afacerii.

După „Egyetértés“, contele Szapary a provocat pe Pázmándy din cauza acestei afaceri la duel. Dară „P. Ll.“ în foaia de sara din 8 Noemvrie, publică o altă declarațiune a lui Pázmándy, în care acest din urmă declară, că convingënduse că contele Szapary n'a vëndut alte obligațiuni, afară de cele 11,600 fl. nici la Wai-tzenkorn nici la altă bancă, din cauză că n'a avut alte și că contele Szapary n'are cunoscință, dacă rudeniile lui au vëndut obligațiuni, s'a convins tot odată că ministrul de finanțe n'a vătémât oficiul seu. Cu declarațiunea aceasta secundanții de ambe părțile afirmă, că cestiunea este resoltivă. „P. Ll.“ află afacerea aceasta deamă de a se ocupa cu ea într'un articol de fond în care între altele dice:

„Țeara ar fi așadară mai sêracă cu un scandal și credem, că n'a per-dut nimica. Afacerea aceasta a făcut earăși, durere, mari pustiiri și va trebui să i simțim încă greu consecuențele. Opiniunea publică a străinătății este alarmată, oscilațiunile conflictului vor fi încetat în țară de mult; cu toate aceste erupțiunile și sguduiturile se vor simți încă foarte tare în afară. Sub impresiunea acestora inse nu suferă o persoană, nici o partidă, ci suferă o țara întregă și națiunea în universalitatea ei. Și noi avem atât de puțin de riscat spre a repara perde-rile, cari ni le causăm noi înșine. Nici odată nu trebuia să riscăm mai puțin în fața opiniunei publice, decât

astădi. În zadar ne plângem asupra nedreptății și defavorului din străinătate. Cum putem pretinde ca alții să fie mai cu puțină strictetă față cu noi de cum suntem noi înșine? Dacă noi când aprețiam actele și persoanele publice mâncăm dela punctul, că nu mai este caracter intact și nu mai este morală sântă, că totul e ros de corupțiune, de egoism, de tendențe personale, că putrețunea este elementul în care viază toate și că unica virtute mai este numai neîncrederea estremă — cum voim noi să pretendem ca lumea să aibă opiniune bună despre noi, să ne acopere cu mantaua dragostii, când noi ne golim în modul cel mai greșos?...“

După toate aceste scandalul tot a fost și este întrebarea dacă se va termina cu cât dice „P. Ll.“

Cestiunea Arab-Tabiei oscilează în diare și aceasta nu e semn bun. În rëndul trecut am reprodus ceva nefavorabil pentru România în cestiunea aceasta. De atunci a venit „Pol. Corr.“ și a dîs, că comisiunea internațională, întrunită în Bucuresci, este înclinată în favorul României. Astădi vine „P. Ll.“ cu altă scire, în care se dice, că desbaterile comisiunei sînt secrete și ca în cercurile guvernamentale din Bucuresci domnesce temerea, că rezultatul va fi în defavorul României.

În zilele din urmă a fost în di-arele opoziționale din Bucuresci vorba și de o crisă ministerială pe care foile guvernului o demint cu toată positi-vitatea. Faptă este că presidentul consiliului de ministri dl Bratian s'a retras la Pitesci. În legătură cu retragerea aceasta s'a divulgat și scirea despre retragerea sa din cabinet. O telegramă a diarului „P. Ll.“ dela 7 Noem. spune că ministrul Bratean din cauza unei boale numai luni (astădi) se va întoarce la Bucuresci. Astădi, se dice mai departe în telegramă, este lucru sciut că și-a retras, demisiunea. Telegrama mai adauge că cestiunea rescumpărării drumurilor de fer care e în camere la ordinea zilei află din di în di mai mult echo între deputați.

Dieta Ungariei.

Ședința dela 3 Novemvre s'a deschis la 10 oare. Se autentică protocolul ședinței precedente și presiul anunță mai multe petițiuni, cari se transpun la comisiunea petiționară.

Ministrul de finanțe a prezentat două proiecte de legi, unul despre introducerea impositului de consum pe bere, spirt și zăhar în comisiunile vamales din Martinsizza, Buccari, Portoré Zeng și Carlopago, ear altul despre tacsă militară. Proiectul prim se dă comisiunei economice, al doilea comisiunei financiale.

Urmează discușiunea pe paragrafi asupra proiectului de lege despre indigenat.

Relevând momentele mai însemnate din discușiunea specială amintim că la § 15 deputatul Em. Veszter s'a pronunțat contra dispozițiunei, ca un străin naturalizat prin grația re-

gelui să poată deveni fără întârzi-are membrul legislativei, precând cel naturalizat pe cale normală are lipsă de un domiciliu de 15 ani. Oratorul nu poate pricepe cum indigenatul conferit prin grația regelui să oferă mai multe prerogative decât indigenatul ordinar; prin aceasta se sterge omogenitatea indigenatului pentru întreg teritoriul coroanei Ungariei, stabilin-duse pentru cei naturalizați prin gra-ția regelui unele privilegii la cari indigenații ordinari nu pot să participe. Indigenatul unguresc nu dă privilegii la nime. Adoptând acest paragraf așa cum este el stilisat noi, continuă oratorul, am lucra contra dreptului de stat, căci după legile dela 1870 se cerea în asemenea casuri învoirea legislativei. Propune stergerea acestei dispozițiuni.

Ministrul-president Tisza comle-bătând argumentele preopinentului arată că acest § nu trebuie înțeles așa cum îl înțelege preopinentul. Motivul preferirei nu trebuie căutat acolo că pe ce cale și-a câștigat respectivul indigenatul, ci în momentul, că echitate cere ca cel naturalizat pentru meritele sale estraordinare să se bucare mai curând de drepturile politice decât acela care s'a naturalizat simplu pentru motivul că nu i s'au opus piedici legale. Ar fi și o degradare a meritelor câștigate pentru patrie dacă respectivul nu ar primi ca res-plată titlu și avere, ci numai dreptul de a esercita drepturi politice. Orato-riul cere adoptarea §-lui fără modifi-care. În acest sens mai vorbesce și deput. Hoffmann.

Merită a se mai amintí propune-rea deputatului din stânga estremă E. Simonyi, ca numai un cetățean născut în Ungaria să poată fi membru al legislativei, eventual consiliarul coroanei. Propunerea se respinge.

La § 18 a propus Gullner ca numai un cetățean al statului unguresc să poată câștiga nobilitateaungurească. Aceasta propunere încă s'arepîns fi-înd combătută de ministrul de justiția Pauler și de ministrul president Tisz'a.

La § 31, care dispune că indige-natul unguresc se poate denega ace-lora cari stau în serviciul unui stat străin și nu l'părăsesc într'un termin anumit, propune L. Mocsáry să se steargă aceasta dispozițiune ca nedreap-tă, pentru că mulți pot face servițiuri statului nostru și în asemenea calitate. Propunerea se respinge.

Desbateră a înaintat până la § 32. La acest paragraf, care dispune că acela care petrece 10 ani neînterupt și fără permissiune în străinătate, își perde indigenatul unguresc, ob-servă deput., din stânga estrema E. Simonyi: Această dispozițiune are scopul a face emigrațiilor politici im-posibil a se mărturisí de Unguri. Măne, poimăne poate veni o schimbare, pe care nerecunoscend-o vom trebui să emigrăm. Atunci cei dela putere ne vor puté asista după aceasta lege cu același drept cu care voiți dvoastră să esilați și astădi pe Lud. Kossuth. Nu vor înceta Ungurii a privi pe Kos-suth de Maghiar, și totuși legea de față nu are alt scop decât să steargă

pe Kossuth cu familia sa dintre Ma-ghiari. Aceste elucbrațiuni fură in-timpinate cu aplause entusiastice de stânga estremă.

După ce protestează ministrul pre-sident Tisza contra instituțiunilor pre-opinentului, se termină desbaterea și ședința se închide la 2 oare d. a.

În ședința dela 4 Novembre s'a continuat după autenticarea proto-colului discușiunea specială asupra pro-iectului de indigenat, anumit tot a-supra paragrafului 32, care a ocupat pe deputați și în ședința trecută. Dis-cușiunea a durat preste 3 oare și a fost foarte animată. Stânga estremă a făcut de nou imputări guvernului că tinde prin proiectul de față a ni-mici pe emigranții maghiari. Helfy dice că guvernul voiesce să facă im-posibilă alegerea eventuală a lui Kos-suth de deputat dietal. Csanády dice că nu ar fi cređut, că un Maghiar să se facă instrumentul acelora, cari voiesc să eschidă din patrie pe toți câți s'au jertfit pentru patrie. I-a fost rezervat lui C. Tisza a duce în de-plinire o asemenea mesură. În anul 1861, dice Csanády, ministrul pre-sident actual a stat în fruntea parti-dei de revoluțiune care a demnegat mo-narhului faptic ascultarea, mai târziu încă a luptat în înțelesul principiilor lui Kossuth. În timpul din urmă a de-negat acele principie până ce a în-trat prin contrabandă în fotoliu minis-terial. Acum voiesce să esileze pe un bărbat căruia țara are să i mulțamească parlamentarismul, pe acel bār-bat, care a redat omenimei 14 milioane de sclavi.

C. Tisza replică că a luptat până la 1867 în înțelesul principiilor lui Kossuth dar dela încoronare și dela restaurarea constituțiunei s'a confor-mat cu noua stare de drept.

În fine se primesce paragraful după stilisarea deputatului Gulner: Ori și care cetățean unguresc care fără a fi însărcinat de guvernul unguresc sau de ministrul comun austro-ungar, petrece 10 ani neînterupt afară de teritoriul coroanei unguresci, pierde indigenatul unguresc.

Discursul rostit de d. Vasile Alecsandri în ședința senatului român din 10 Octomvrie.

(Urmare)

Privească Europa nepărtinitoare starea prosperă a celor ce se dic per-secutați de noi, în comparație cu sta-rea de quasi-miserie a celor ce sînt acușați de a fi persecutori și declare în consciință din care parte este per-secuție?

Esplice Europa învățată acest fe-nomen unic și straniu în istoria ome-nirei, cum persecutatul se bucură de toate libertățile religioase și comer-ciale, cum poate el circula și a se așeđa unde i place? Cum poate clădi burguri și ridica sinagoge, și funda jurnale, și avea întruniri pu-blice fără nici un control din partea persecutorului să fie supus la toate sarcinile Statului, să fie exploatat până la măduvă de cel pretin persecutat, și în loc să prospere, să se îmbogățească

în paguba persecutatului, din contra, el stăpân în țara lui, să scadă, să ajungă la marginea miseriei și în fine să tindă a dispărea sub valurile năvălitoare a celor persecutați de el?

Fac apel la Europa luminată, fac apel chiar la acei Israelitiți căror simțul de echitate și de lealitate nu le este străin, să declare, din care parte este persecuție?

Dar se va găsi poate un filantrop, om de stat, economist politic care ar dice că persecutorul român e leneș, și persecutatul Evreu e harnic că Românul trebuie să dea pas Evreului, fiind unul inert și celalalt activ. La această stranie aserțiune, voi răspunde aceluia economist-politic atât de aspru în privința Românului, și atât de generos în privirea Evreului, îi voi răspunde invitându-l să și arunce ochii pe câmpiile țerei și să vadă cine muncește sub arșița soarelui în lunile de vară? Cine cu sudoarea lui scoate roade pământului pentru ca economistul-politic să aibă cu ce trăi în lăcaș și pentru ca Evreul persecutat să aibă ce exploata fără muncă?

Românul e leneș? Da!... El e leneș la câștigurile ilicite, această lene îi onorează, căci e o calitate, o probă de conștiință.

În fine esplice Europa luminată un alt fenomen! Cum se face ca Evreii din țările în care se bucură de toate drepturile cetățenești fug de acele țări, se leapădă de acele drepturi, și vin cu sutele de mii să se arunce în ghiarele persecuției române? Cum se face că în timp de 20 de ani numărul acelor nenorociți persecutați a crescut de la 80,000 până peste 400,000?

Eată un tablou îngrozitor de creșterea numărului acestei populații-năvălitoare:

Recensemântul din 1859 arată pentru populațiunea României următoarele cifre:

4,299,000 creștini (populațiunea totală 135,000 Jidani) 4,425,000 suflete

Mișcarea populațiunii, adecă sporirea prin escesul nașterilor asupra morților, după documentele statistice, ne dă până la 1872, următoarele cifre:

4,586,500 creștini (popul. totală în 1872 260,000 Jidani) 4,846,400 suflete.

Pe baza aceleiași creșteri, populațiunea pentru sfârșitul anului 1878, se poate admite astfel:

4,759,500 creștini (popul. totală în 1879: 335,800 Jidani) 5,095,300 suflete.

Cifra de 335,800 Jidani, în 1879 este prea mică: 1 pentru că punctul de plecare, adecă recensemântul din 1879, este greșit în mai puțin; al 2-lea, pentru că nimic nu este mai greu de cât înregistrarea exactă a nașterilor și morților la Evrei (mai ales de la 1859 până la 1870): și al 3-lea, pentru că în acea cifră nu se cuprind escesul imigrațiunii evreești, asupra emigrațiunii, în intervalul de la 1872-1879. Așa fiind, cifra în genere admisă de 400,000 Evrei astăzi în ființă se poate privi ca adevărată și mai de grabă ca un minimum.

Din cifrele mai sus espuse rezultă că, pe când populațiunea creștină în 20 ani, de la 1859-1879, a sporit cu 470,000 suflete, adecă cu a 9-a parte, populațiunea evrească în același interval a crescut cu 280,000 suflete, adecă cu de 2 și jumătate ori mai mult ca întreaga populațiune evrească:

D. Moseau de Ionnes arată tabloul următor:

Svedia și Norvegia, 450 Jidani, adecă 1 la 7,500 locuitori

Anglia, 12,000 Jidani, adecă 1 la 1,750 locuitori:

Elveția, 1,970 Jidani, adecă 1 la 1,100 locuitori:

Prusia, 135,000 Jidani, adecă 1 la 800 locuitori:

Francia 60,000 Jidani, adecă 1 la 600 locuitori;

Italia, 38,000 Jidani, adecă 1 la 500, locuitori;

Danemarca, 6,000 Jidani, adecă 1 la 330 locuitori;

Grecia, 7000 Jidani, adecă 1 la 140 locuitori;

Germania 150,000 Jidani, adecă 1 la 90 locuitori;

Belgia și Olanda, 80,000 Jidani, adecă 1 la 72 locuitori;

Austria, 453,000 Jidani, adecă 1 la 60 locuitori;

Rusia, 658,000 Jidani, adecă 1 la 58 locuitori;

Turcia, 380,000 Jidani, adecă 1 la 26 locuitori:

Noi putem acum adăoga:

România, 400,000 Jidani, adecă 1 la 13 locuitori.

Prin urmare, România are relativ o populațiune evreiască de 2 ori mai mare decât statul din Europa care conține relativ mai mulți jidani adecă decât Turcia, și de 600 ori mai mare decât Svedia, care conține cea mai mică populațiune evreiască.

Luând numai statele cu cele mai mari cifre absolute de Evrei, vedem că în:

Rusia, Jidani constituie a 110-a parte din populația totală:

Austria Jidani constituie a 79-a parte din populația totală:

Germania, Jidani constituie a 144-a parte din populația totală;

Belgia, Jidani constituie a 112-a parte din populația totală;

Francia, Jidani constituie a 600-a parte din populația totală:

Italia, Jidani constituie a 700-a parte din populația totală:

România, Jidani constituie a 13-a parte!

Mare atragere pentru neamul israelit această persecuție? Mare și dulce se vede, de vreme ce toți aleargă la densa ea la un geseft plin de mari foloase.

Binevoiască dar Europa a înțelege odată pentru totdeauna, că, precum în secolii trecuți, Evreii persecutați pentru cauza de religie în Francia, Anglita, Germania, Italia, Spania și Portugalia, găseau un adăpost în țara Română, tot asemenea și în zilele noastre Evreii, nepersecutați astăzi în acele țări civilizate, aleargă ear la noi, și astădată cu sutele de mii... însă nu pentru ca se fie persecutați de Români, dar pentru ca să aibă și ei la rândul lor pe lume rolul de persecutori și să persecute pe acei ce le dau ospitalitate... Cifrele au o elocuință neînvinșă! (Liv. la note de Zizim).

Încă odată eată adevărul! Și încă Europa au creștut și crede din contra; atât de dibaciu a fost surprinsă conștiința sa, atât a fost de activ, de influent, de neimpăcat, și de victorios, sistemul clevetirii aplicat în contra noastră de Alianța Israelită!

Aici stăm și ne întrebăm cu mirare: cum nescie oameni atât de enienți ca acei ce compun comitetul Alianței Israelite, s'au înjosit a se servi de o armă atât de degrațătoare? Căci nimic nu e mai infamant pe lume ca rolul de calumniator... Și ne place a crede, că înșiși acei oameni au fost induși în eroare de către fanatici și de rea credință corespondenți din țară. Astfel pe baza raporturilor mincinoase ce primiau, au indus și ei în eroare pe supremii legislatori ai Congresului dela Berlin.

Prin urmare, România este astăzi victima unei erori isvorite dintr'o infamă calomnie!

Ce efect a avut asupra soartei noastre acea eroare? Un efect desastros, umilitor și stigmatizator pentru nația Română!

Europa, indignată de tabloul atător crucimi, atător nelegiuiri, atător pretinse acte de barbarie comise

de noi asupra nenorociților Evrei, ne-a condamnat fără a ne asculta. Europa, convinsă că sîntem un popor netolerant, fanatic, barbar și persecutor, ne a pus pe același rînd cu sîlbatecii din Africa, au găsit că facem pată în secolul XIX, în acest secol de lumină și că trebuiam supuși la o penalitate. Europa deci a decis a nu recunoaște independența noastră până mai întai nu vom pune capăt barbariei noastre, până nu vom înceta de a schingiui pe Evrei, până în fine nu vom acorda acestora drepturi civile și politice.

Eată situația esactă în care ne aflăm: un popor acusat, condamnat fără judecată, în prezența altui popor calomniator și năvălitor!

Îndignarea Europei a fost atât de mare, încât nu i-a permis de a lua în considerație:

1. Că independența noastră ne-am recăstigat-o înșine cu arma în mână cu prețul sîngelui nostru; că independența noastră este un fapt desevârșit — un fait accompli — și recunoscut de marii Atleți ai ultimului resboi; de împăratul Alecsandru și de Sultanul, fostul nostru suveran, că independența noastră nu ne-a fost acordată de pomană de către alții dar că aceea glorioasă pomană ne am făcut-o noi înșine prin vrednicia noastră.

2. Că în calitatea de beligeranți învingători... nu învinși... am merita a fi scutiți de ori ce condiții umilitoare într'un tratat de pace încheiat în urma resboiului la care am luat o parte glorioasă.

3. Că tratatul dela San-Stefano, carele nu a fost abrogat în întregul seu, proclamase independența noastră.

4. Că dreptul internațional pozitiv nu obligă pe o nație care n'a fost reprezentată la un Congres, a se supune obligațiilor impuse ei de acel congres, atunci mai cu samă, când ea este învingătoare, ear nu învinsă.

Mister prestidigitativ a fost dar alianța israelită, dacă a reușit a introduce prin surprindere în tratatul de la Berlin o cestiune cu totul străină resboiului oriental, cestiunea israelită, și tot prin surprindere țintește a a se rezolva această cestiune în Parlamentul Român.

Elocuent avocat a fost alianța israelită, dacă, ațărând indignarea Europei în contra noastră, a aprins-o în așa grad, în cât Europa să ne condamne pe noi Români a plăti pacea Orientului cu o bucată din pământul nostru, cu Basarabia; să ne condamne tot-o-dată a plăti recunoașterea dreptului nostru suveran de legiferare; să ne condamne în fine a da drepturi la sute de mii de străini isgoniți de aiurea și adăpostiți între noi.

Europa avea alte cestiuni de regulat în Congres, cestiuni mult mai importante pentru ea, precum de exemplu, aceea a interdicțiunii înscrise în constituția noastră în privirea colonisării cu neamuri străine (art. 3). Cum s'ar pute împăca dar stergerea art. 7 cu manținerea art. 7 cu manținerea art. 3, când cel d'anteiu impune colonisarea evrească, și cel d'al doilea oprește ori ce colonisare? Să aibă Evreii mai multe avantaje de cât Francezii, Germanii, Italianii? etc.

În zadar marele cancelar al imperiului Rusesc, prințul Gorceakoff, cel mai autorizat a spune adevărul în cestiia israelită, în zadar s'a ridicat în contra prescripțiunii art. 44, arătând marea deosebire ce există între Evreii occidentali și acei din orient declarând chiar, că acestia sînt un pericol pentru popoarele de dincoace de Carpați, glasul seu n'a fost ascultat, căci trebuia să fim noi pedepsiți pentru fără de legile noastre de popor barbar, netolerant și persecutor!

De acolo a isvorit art. 44! Și iată-ne dar stigmatizați în o-

chii lumii pe temeiul unor simple calomnii!

Stigmatizați! Căci art. 44 cuprinde în prescripțiile sale un subînțeles, calificarea de popor netolerant barbar și persecutor.

Cine este inferat cu această denumire insultătoare? Noi! Poporul Român! Noi care cu tot dreptul putem revindeca titlul de poporul cel mai liberal, cel mai emancipator din toate popoarele lumii moderne!

Noi, netoleranți! Noi care n'am avut niciodată un Ghetto în orașele noastre, și care ne-am deschis fruntările la refugii tuturor acelor nenorociți Evrei, persecutați, desprețuiți, schingiuiți în Francia, Germania, Italia, Spania etc.

Noi barbari? Noi care am emancipat vecinii Asiei dela 1749, pe când creștinii erau servi în celelalte State occidentale.

Noi barbari! Noi care, în timp de 30 de ani numai, am desrobit Țigani, lovind astfel un drept feudal și secular, fără lupte, fără vîrsare de sînge ca pe aiurea, ci din contra cu cea mai creștinească compătimire.

Am emancipat Români clăcași, desființând boerescul, și ridicând pe servii noștri la rangul de cetățenie, făcându-i chiar proprietari printr'o singură trăsătură de condeiu, și aceasta fără lupte, fără vîrsare de sînge ca aiurea, ci din contra cu entuzismul cel mai viu. Desființarea unui drept feudal și secular, care ținea pe frații noștri sub jug, a fost cea mai frumoasă sîrbătoare națională.

Am dat drepturi politice Armenilor stabiliți în țară de 400 de ani, oameni liniștiți, muncitori, și iubitori de patria lor.

Am făcut încă mai mult, noi cei barbari, noi cei stigmatizați, am trecut Dunărea ca să contribuim la emanciparea unui neam străin nouă, la desrobirea Bulgarilor!

Noi sîntem barbari, noi am meritat această insultă a doua și după ce în lauda lumii, ne-am afirmat valoarea sub zidurile Plevnei? După ce ne-am probat toleranța într'un sens neîntrerupt de secol?

Și cine a luat inițiativa în congres pentru ca să ne arunce pe frunte această crudă insultă?... Națiile de același sînge cu noi!

Francia! Acea țară generoasă și emancipatrice; Francia atât de simpatcă nouă, căria datorim convenția dela Paris, în sinul căria noi Români mergem cu preferință de aproape o jumătate de secol spre a ne deprinde a fi generoși, liberali, și emancipatori. Francia, a căria nenorociri a găsit un resnet atât de profund în inimile noastre, Francia lui François Ieu care, după bătălia dela Pavia, au strigat cu o nobleță cavale-rească:

Tout est perd, hors l'honneur?

Atât de puternică a fost influența calomniei vîrsată asupra noastră și eroarea isvorită din acea sorginte necurată!

Italia!... care a declarat cu mândrie în parlamentul ei, că e sora României; Italia eroului rege Victor Emanuel, și a marelui cetățean Cavour, doi giganti cari au fundat unitatea și independența Italiei fără a sacrifica onorul ei; Italia ne-a aruncat insultă, sora a stigmatizat pe sora!

Atât de desnaturătoare a fost influența calomniei vîrsată asupra noastră și eroarea isvorită din acea sorginte necurată!

Turcia singură, cătră care noi ne-am purtat dușmănește, s'a grăbit a recunoaște independența noastră, fără condiții de lealitate, și astfel a recăstigat simpatiile noastre.

Cu Turcia am avut o socoteală seculară de încheiat... Am încheiat-o sub zidurile Plevnei, și am rupt le-

care în dezvoltarea etnică a Francezilor și a Românilor. Romanii au învins și și-au supus pe poporul celtic al Galliei, romanisându-l prin legiunile și coloniile Romei cu desăvârșire; Romanii au învins și și-au supus pe poporul trac al Daciei, romanisând pe toți Dacii, câți mai scăpaseră cu viața din grozavul războiului. Cunoscutul citat din Eutropiu: „Dacia... *viris fuerat exhausta*“ fără îndoială este o frază iperbolică, pe care un istoric pragmatic nu o poate primi *ad litteram*. De sigur însă se poate admite, că poporațiunea Daciei sub puterea spadei romane au îndurat pierderi nespuse, pierderi neasemănate mai mari ca poporațiunea Galliei. Astfel romanizarea neamului autohton din Dacia s'a săvârșit cu ușorătate, precum vom pute susține, concedând chiar și în privirea aceasta firea în câțiva iperbolici a cuvintelor lui Eutropiu: „... *infinitas eo copias hominum transtulerat*...“

În Gallia după Romani au venit Germanii, cu deosebire Francii, cari apoi sub Chlodvig au întemeiat marele imperiu latin-german, ce s'a susținut până la 843, când s'a despărțit partea latină de cea germană. În Dacia după Romani au năvălit multe neamuri străine. Dar nici unul n'a avut asupra Românilor vre-o înfruntare etnică considerabilă, afară de Slavi. Scim că Românii au format chiar împreună cu Bulgarii slavoni un stat (Petru și Asan).

Ne vom feri a merge prea departe cu paralelizarea istoriei franceze și române: am voit numai să amintim cetitorilor de oare care analogie, pentru a admite apoi trei straturi sau pături de căpetenie, ce unele s'au așezat peste celelalte atât în limba franceză cât și în cea română. În limba franceză filologii au aflat un strat vechiu *celtic*, unul — cel mai însemnat: *latin*, și unul *german*. În limba română se află un strat *latin*, care nefiind nici slavonesc, nici grecesc, nici turcesc și nici unguresc este parte înrudită cu limba celor mai vechi locuitori de astăzi ai peninsulei balcanice, cu limba Albanezilor. Etnologi, istorici și filologi însemnați susțin astăzi probabilitatea, că vechiul popor al Daciei anteromane a fost înrudit cu străbunii Albanezilor. Admitem deci un strat vechiu rămas în limba noastră din partea poporului *tracic* al Dacilor. Urmează apoi și aici ca fiind cel mai însemnat: stratul *latin*. În sfârșit trebuie să constatăm ca al treilea strat considerabil pe cel *slavon*: elementele grecesci, turcesci și unguresci fiind de mai puțină importanță.

Dacă prin urmare limba neo-latină a Francezilor își are *germanismele* sale, apoi limba neo-latină a Românilor își are *slavismele* sale. Germanismele limbii franceze pe Francezi nu'i fac Germani, și slavismele limbii române pe Români nu'i fac Slavi. Nu se va afla în ziua de astăzi nici un filolog, cunoscătoriu de limba română, care în opoziție cu marele *Diez* va contesta că limba română este o limbă neo-latină sau romanică.

Am crezut că va fi bine, dacă indicăm mai de aproape punctul de privire, dela care purcedem în recensiuinea, ce vom să o facem cărței d-lui Cihac. Cuvinte slavoane, sau și unguresci, turcesci... nu le vom respinge numai pentru cuvânt că sunt de proveniență nelatină. Cu deosebire le suferim bucurios în dicționarul nostru, privindu-le de *românesci*, când ele în munții Carpaților și la Dunăre, la Tisa și la Nistru au resunat de seculi și resună astăzi din gura poporului român. Sunt mulți între Românii Ardeni și ungureni, cu deosebire între acei ce se adapă pe scința Blajului, cari stau să și facă aproape sfânta cruce, când în literatură vei întrebuința un cuvânt cum este d. e. slavonul „*primejdie*“, sau „*nadejde*“, cu toate că ori ce suflare românească din ori ce parte locuită de Români și din ori ce strat al societății românești le cunoaște prea bine și se folosesc de ele, cu deosebire când vorbesce dela inimă. Într'un dicționar etimologic al limbii române de sigur au loc și provincialismele, și dl Cihac a fost pe deplin în drept, când a înregistrat d. e. ungurescul

feredeu, ce este un moldovenism, pentru care marea majoritate a Românilor are *scaldă, baie*.

Vom refusa însă cu hotărâre cetățenia *românească* unor cuvinte, primite de dl Cihac în dicționarul său *românesc*, precum: *alâu, bediug, foitaș, musai, odorbirău, vișcaș, sălău, ughian*... Cităm cetitorilor noștri cu intenție elemente *unguresci*, pentru ca să fim cu atât mai bine înțeleși. Dar în cartea d lui Cihac se află — *jargon* și de proveniență slavoană, grecească, turcească.

Dl. Cihac a făcut astfel aceeași greșală, pe care dlui o impută la *Picot* în prefața dicționarului său, dîcînd despre unele cuvinte nemțesci, întrebuințate în Bănat, și petrecute de Picot în „*dialectul bănățean*“ precum: *morer* (Maurer), *moler* (Maler), *șloser* (Schlosser), *șnaider* (Schneider) etc. „... *qui ne sera qu'un jargon et jamais un dialecte particulier roumain*.“ Admitînd chiar *jargon* în dicționarul său și fiind consecuent, dl. Cihac trebuia să primească încă foarte multe alte cuvinte, d. e. de proveniență maghiară: *uișaguri, sâmbădaș, șohan, niimurușag*...; dar în sfârșit, gîndindu-ne la graiul unor Români d. e. de prin Marmăția, abia mai poți hotărâ unde se sfârșesc *ungureasca* și unde începe *româneasca*! La toată întimplarea *jargonul*, compun-se el din ori ce elemente, nu poate fi cuprins de loc în tr'un dicționar etimologic al *limbei române*. Dl Cihac, numai primind și *jargon*, a putut ajunge d. e. în privirea elementului unguresc la convingerea că: „*L'élément magyar, plus considérable que l'on ne suppose généralement*...“ Dacă sub presupunerea generală se înțelege părerea oamenilor în câțiva cunoscători de limba română, apoi trebuie să mărturisim, că dicționarul dlui Cihac nu o poate modifica pe aceea, care dă elementului *maghiar* în limba română puțină importanță.

Dicționarul *limbei românești* al d-lui Cihac, așa am susținut mai sus, conține prea mult; și am constatat tocmai că *jargonul* este înainte de toate acel „*prea mult*“. Vom arăta în numărul viitoriu, că se mai află încă un alt priso în cartea dlui Cihac.

(Va urma).

Bursa de Viena

din 6 Noembrie n. 1879.

Metalicele 5%	—
Acțiuni de bancă	839 —
Împrumutul de stat din 1860	127 80
Împrumutul naț. 5% (argint)	70 30
Acțiuni de credit	268 25
Valuta nouă imperială germană	57 65
London	116 80
Galbin	5 57
Napoleon d'aur (poli)	9 32 1/2

Economic.

Sibiu, 7 Noembrie n. Pro hectolitru: Grâu fl. 8.60—9.50; Grâu sîcărîș fl. 7.30—8.10; Sîcărîș fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.40—4.60; Ovîș fl. 2.70—3.10 Cucuruz fl. 4.10—1.50; Mălaiu fl. 5—5.50; Cartofi fl. 1.20—1.40; Semînță de cânepă fl. 6.50—7; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.50—7 pro 50 chilo; Făină de pâine fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sîu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sîu de luminări fl. 23—24; Luminări de sîu 50 chilo fl. 28—28.50; Sîpun fl. 20—20.50; Fîn 60 chilo fl. 85—0.95; Căneapă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vîrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de vițel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; ouă 10 de 20 cr.

Mediaș, 6 Noembrie n. Pro hectolitru: Grâu fl. 8.80—9.20; Grâu sîcărîș fl. 6.20—6.80; Sîcărîș fl. 4.60—5.20 Ovîș fl. 3.20—3.50; Cucuruz fl. 4—4.25; Sîmînță decăneapă fl. 5—6; Fasole fl. 7—8 mazere fl. —; Cartofi fl. 1.50—1.60; Fîn fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —; Căneapă fl. 32—36; Slănină pro 100 chilo: fl. —60; Unsoare de porc fl. 58—60; Sîu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —36—cr. carne de vițel 36—40 cr.; carne de berbece 26—cr.; ouă 5 de 10 cr. Tîrgul de ași n'a fost prea cercetat, pentru aceea prețul bucatelor tot a scăzut în câțva. Timpul e ploios, mestecat cu zăpadă și rece.

Teaca, (tîrgul de toamnă). Pre lângă tot frigul mare tîrgul totuși a fost tare cercetat țînîndu-se în 3, 4 și 5 Noembrie n. Prețurile vitelor au fost scumpe, pe când

bucatele mai eține. Așa notăm: Pro hectolitru: grâu fl. 6.50—8.40; sîcărîș fl. 3.50—4; ovîș fl. 2.25—2.40; cucuruz fi, 3.25; fasole fl. 4; cartofi fl. 1.50; pro chilo: carne de vită 36 cr.; carne de porc 40 cr.; carne de berbece 24—28 cr.; slănină 72 cr. Cumpărători de bucate au fost puțini în tîrg. În noaptea de 4 spre 5 Noembrie a înghețat apa pe uliți.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 22 Noem. și 22 Dec. imob. lui Ioan Csehok în Mediaș (jud. cerc.); în 5 Dec. 1879 și 5 Ianuarie 1880 imob. lui Ioan Szöke în Chinteu (trib. Cluj); în 9 Dec. 1879 și 19 Ian. 1880 imob. lui Avram Blumenfeld în M. Oșorheiu (trib.); în 29 Noem. și 29 Dec. imob. lui Lazar Mossana și soți în Sighișoara (jud. cerc.); în 14 Noem. imob. lui Ioan Varga în Dej (trib.); în 21 Noem. și 21 Dec. imob. rămasului după Adam Kis în Comlod (jud. cerc. Teaca); în 21 Noem. și 21 Dec. imob. lui Francisc Horvath în Tur (trib. Turda); în 30 Dec. 1879 și 30 Ian. 1880 imob. lui Avram Blumenfeld în Murș-Oșorheiu (trib.); în 16 Dec. 1879 și 16 Ian. 1880 imob. lui George Reuss și soției sale în Mercurea (trib. Sibiu); în 18 Noem. imob. lui Carol Kabos și Ioan Kabos jun. în Aștileul-mare; în 3 Dec. 1879 și 3 Ian. 1880 imob. lui Ioan Matei Vinț și soți în Danoș (jud. cerc. Hunedoara); în 27 Noem. și 27 Dec. imob. lui Ioan Schuster și soți în Moșna (jud. cerc. Mediaș); în 3 Dec. imob. lui George Foris în Târlungeni (trib. Brașov); în 14 Noem. imob. lui George Mateș în Ludoș; în 24 Dec. 1879 și 24 Ian. 1880 imob. lui Michail Gärtner în Sibiu (trib.); în 20 Dec. 1879 și 20 Ian. 1880 imob. lui Iosif Marschall și soției sale în Sibiu (trib.)

Nr. 183.

1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de clasa a III, din Livezeni, în protopresbiteratul tractului Hațeg, se escrie prin aceasta concurs, cu termenul până la 25 Noembrie st. v. a. c.

Emolumentele sînt:

1. Casă parochială.
2. 8 jugere pămînt arător și fînaț.
3. Dela fiesce care familie (250 familii) câte 1 floren v. a.
4. Venitele stolare îndatinate, statorite în sinodul parochial la 27 Maiu a. c.

Cei ce doresc a ocupa această stațiune de paroch, au ași adresa concursule instruite în sensul prescrișelor din „statutul organic“, și a dispozițiunilor sinodului archidieceșan — din a. 1873 până la termenul sus-amintit.

Hațeg la 26 Octomvrie, 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raț m. p.,
protopresbiter.

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din Zernești, sa înființat un post de învățătoareasă. Pentru întregirea acestuia să escrie concurs până la 1 Decembrie a. c. st. v. ziua de alegere însă se defige pe 6 ale aceleiași lune.

Emolumentele împreunate cu acest post sînt:

- I. În bani salariu anual 100 fl., platibil din fundațiunea Comșaiană.
- II. Cuartir în edificiul scoalei și 6 orgii de lemne.

Dela concurentele se cere:

1. Ca să poșadă cunoștința limbilor patriei.

2. Atestat de moralitate și de botez.

3. Atestat scolar despre calificațiunea științifică.

4. Dacă a mai fost învățătoareasă atestat despre praca făcută.

5. Atestat că e versată în lucrul de mîna și economia casei. Suplicile lor, au a le asterne, dimpreună cu atestatele cerute, preanonorativului d-n ppresbiter Iosif Barae în Brașov.

Aleasa va servi un an de probă, în care dovedind diligență și progres se va întări definitiv în post și i se va mări salariul.

Zernești în 21 Octomvrie, 1871.

Ioan Dan, m. p.,
preot gr. or. și preș. al com. par.

Nr. 190

2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia Saschiz ppresbiteratul Sighișoara prelungă neputinciosul paroch Georgiu Șoneriu se escrie prin aceasta concurs cu termen până la 22 Noembrie st. v. a. c.

Emolumentele sînt:

1. Cuartir liber cu edificatele economice, grădina de pomi și legumi.
2. Din porțiunea canonică 8 jugere pămînt, din cari 6 folosibile în tot anul.
3. Dela 50 familii române câte o ferdelă grâu sau cucuruz sfărmit.
4. Dela 80 familii neurustice câte o și de lucru
5. Lemne de ajuns.
6. Stola îndatinată dela 70 familii; din cari emolumente computeate peste tot rezultă suma de 250 fl.; în fine se observa că capelanul ales va pute fi instituit și ca învățător.

Cei ce doresc a reflecta la premeroratul post sînt invitați ași așterne petițiunile lor subscrisului până la termenul prefapt instruite în sensul prescrișelor „Statutului organic“ documentînd tot odată, că posed cunoștința perfectă a limbii germane pre lângă cea maternă, special sînt avisați a se presenta în vr'o duminică sau serbătoare la biserica din Saschiz spre ași documenta desteritatea în cântare și tipic sau apoi în cuvîntare.

Sighișoara 23 Octomvrie 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Zacharia Boiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 119.

2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei greco-orient. dela biserica de jos din Vîmică în protopresbiteratul Cetății de piatră, prin aceasta cu permisiunea p. ven. consistoriu archidieceșan dto 15 Maiu, a. c. Nr. 1387. B. se escrie concurs cu termen până la 21 Noembrie a. c.

Emolumentele sînt:

1. Dela 100 familii câte o ferdelă de cucuruz sfărmit și câte o și de lucru prețuitoare în 250 fl. v. a., și dela 30 de familii câte o și de plug prețuite în 34 fl. v. a.
2. Stolele statorite după hotărîrea sinodului ppresbiterat din 1873, cari toate sumate la olaltă dau un venit anual de 400 fl. v. a. prescriș pentru o parochie de clasa III.

Doritorii de a ocupa această parochie, au ași adresa concursule instruite în sensul prescrișelor „Statutului organic“ și a regulamentului provisoriu din 1873, la subscrisul oficiu ppresbiterat până la termenul sus arătat.

Cărpiniș la 20 Octomvrie 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Șovrea m. p.,
adm. prot.